

Bili so na dnu, sedaj so na vrhu

V. d. Tiki je spet le Tiki

PO SLEDEH ANEKDOT O TOVARNI
»VE-DEJEV«...

TIKI je bil lani v nezavidljivem položaju. Marsikdo ga je že odpisal ali pa vsaj uvrstil med tiste »velike«, ki jih bo treba reševati z vsemi mogočimi skladi in njihove delavce zaposlovati vsepovsod. Ob polletnem računu je Tiki zašel namreč v »rdečo mejo« — bila je izguba. Okoli 20 milijonov! Crna bodočnost je bila pred tovarno in mnogi so ji začeli prerokovati kljub tradiciji konec. Ljudje so začeli odhajati. Vse skupaj je spominjalo na ladjo, s katere bežijo podgane. No, pa morda je ta primerjava za tiste mlade inženirje in ekonomiste le malce prehuda, vendar je dejstvo, da so zapustili kolektiv v najtežjih dneh. Težkih dni pa v Tikiju niso bili krivi sami.

● Gospodarske spremembe so lani hudo prizadele tovarno. Najprej zakon o zagotovitvi plačil, nato še spremenjen način obračunavanja in končno vsega novega se boječa trgovina, ki skorajda ni več naročala. Tovarne skoraj ni bilo videti iz zalogo, saj so vse naokrog stali bojlerji, vseh velikosti in dimenzij — same zaloge.

● In potem? Potem se je gospodarstvo navadilo na nov režim gospodarjenja, trgovina je začela naročati na zalogo tudi več kot le dva bojlerja in »zidovi bojlerjev« so počasi izginili. Ob koncu leta so v Tikiju lahko ugotovili, da so prodali vse stare zaloge in vse kar so sproti naredili. Stevilke ob zaključnem računu so bile spet »navadne«, torej — pozitivno poslovanje.

● Dobiček je bil resnično skromen kot le kaj — 30 tisočakov — vendar so v enem polletju nadomestili 20 milijonov izgube. Če bi pa tovarna celo leto delala s polno zmogljivostjo, bi bili poslovni rezultati seveda povsem drugačni. Dobiček bi bil znaten, saj je tovarna morala (to moramo vedeti) delati tri mesece s precej zmanjšano zmogljivostjo.

● Vse te težave pa tudi še danes niso povsem odpravljene. Posledice tedanjega stanja so očitne pri kadrih. Manjka jih, tako vodilnih kot strokovnih. Nad Tiki so se lani resnično zgrnile vse nesreče: dva vodilna sta odšla (eden je bil izvoljen na odgovorno družbenopolitično mesto, drugi je šel drugam za direktorja), glavni direktor pa je umrl.

● Kolektiv je ostal prava sirota. Iz starih izkušenih delavcev so nato sestavili novo ekipo, ekipo, ki je dokazala, da ji niso zapali zaman. Tiki je »splaval«. Seveda pa je vse to povzročilo, da še danes formalno vodilna ekipa ni tako organizirana, kot bi morala biti. Kar trije vodilni so vršilci dolžnosti. To je že nekaj tednov povod za vrsto šal o delovni organizaciji »vedejev«, o v. d. Tikiju, o kadrih, ki so le začasna rešitev itn. Vršilci dolžnosti gor ali dol, dejstvo je, da so očitno sposobni, saj ima Tiki danes spet lep prostor pod soncem.

● Vršilec dolžnosti pomočnika glavnega direktorja FRANC SELAN: »Res je, kar tri v. d. imamo. Pomočnika lani nismo hoteli postaviti, dokler se razmere ne uredijo, pa še direktor je bil takrat živ in je on vse postoril. Ko smo izgubili tudi glavnega direktorja, nam ni preostalo drugega kot poiskati v. d. Ker je bilo treba med tem urediti vrsto formalnosti, sta se razpis in izvolitev zavlekla. Razpis je bil objavljen in šal o v. d. bo končno konec.«

● Lani so bili v Tikiju zelo slabi osebni dohodki. To je bil tudi poglavitni vzrok, da so ostali le najzvestejši. Tiki ima sedaj neustrezen sporazum o osebnih dohodkih, po katerem so zaposleni plačani skoraj izključno le po ustvarjenem dohodku, in to primerjalno z letom poprej. To pa ne zagotavlja nikakršne socialne varnosti. Zato so sporazum že začeli spreminjati in ga bodo v kratkem uredili tako, da bo socialna varnost zaposlenih zagotovljena. Lani je namreč prihajalo do tega, da so dobivali zaposleni izredno nizke osebne dohodke, istočasno pa so sporazum presejali. Ustvarjenega dohodka je bilo namreč tako malo, da bi smeli po sporazumu izplačevati praktično le tisočaka in pol osebnega dohodka na zaposlenega. To pa je bilo seveda nemogoče.

● Kljub temu pa so v branži in ob primerjavi s Slovenijo ostali pod povprečjem. Od 395 zaposlenih je bilo kar 183 takšnih, ki so imeli osebni dohodek pod 3.500 dinarjev. Zaposlenih je bilo manj kot leto poprej, saj odhodov niso pokrivali z novimi močmi, ko pa je tovarna itak morala delati s polovično zmogljivostjo. Leta 1975 se v tovarni Tiki

»Si slišal? Našo kurirko Julko, ki je zbolela, zamenjuje Marica...«
»Kakšna Marica — to je v. d. Julke...«

sploh radi spominjajo. To je bilo njihovo rekordno leto, najboljšo.

● Kakšno mesto ima Tiki danes? Podatek, da so druga največja tovarna v Evropi, ki proizvaja le bojlerje, pove vse. Posebej torej ni treba poudarjati, da so v Jugosla-

viji največji, da pokrivajo praktično več kot dve tretjini trga itd. 300.000 bojlerjev zapusti letno Tiki, kar pomeni 340 milijonov bruto produkta. Zaposleni pa si veliko prizadevajo tudi za produktivnost. Uspeli so jo dvigniti v zadnjem času za petino in to je precej vredno.

● Tiki so »držale za vrat« tudi cene, ki so pod kontrolo zveznega urada za cene. V letu in pol se je pločevina, ki jo potrebuje Tiki za bojlerje, podražila za 80 odstotkov. V izdelkih Tikija oziroma ceni pa predstavlja strošek pločevine 30 odstotkov cene. Sedaj so to končno uskladili in Tikijevo izdelki so dražji za 13 odstotkov, kar ne zadostuje za potrebno akumulacijo. Odobrene cene in višja produktivnost so začeli spet ustvarjati akumulacijo in sklade, ki jih Tiki potrebuje.

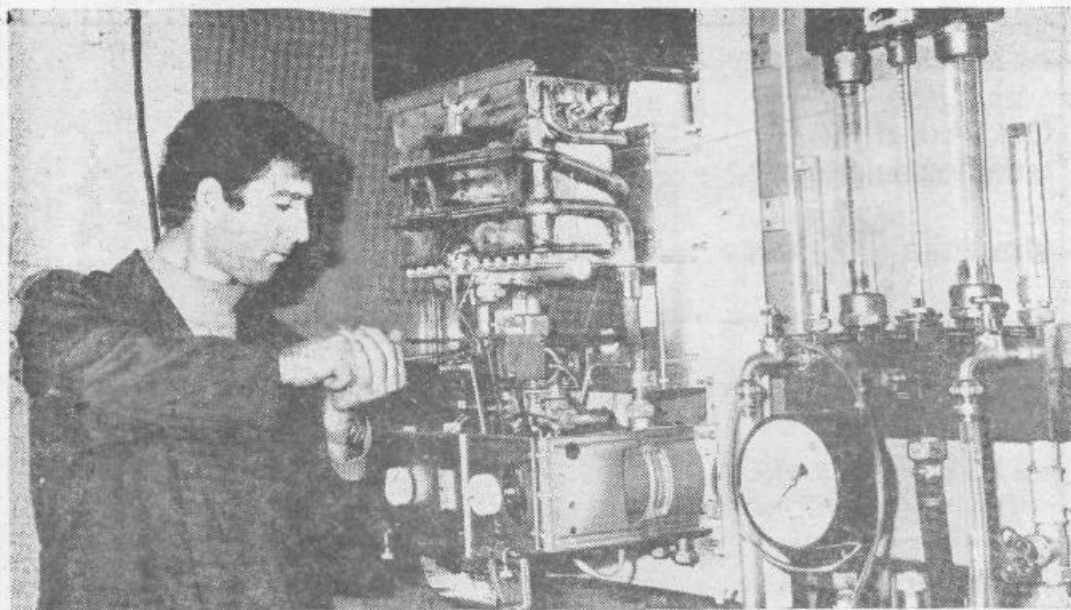
● Možnosti za prodajo večjega števila bojlerjev na jugoslovanskem trgu ni. Zato odhaja Tiki z viški v izvoz. S firmo Junkers iz Zahodne Nemčije so se že pogodili in prvi Tikijevi bojlerji bodo že prihodnji mesec na nemškem trgu. Kot protiplačilo temu pa bo Junkers dobavljal dele avtomatike za plinske bojlerje, ki jih na našem trgu ni in jih je Tiki začel delati. Tako se bo Tiki sočasno širil in še ponudil jugoslovanskemu trgu iskan izdelek.

● Tiki je začel izdelovati tudi nove bojlerje: plastične. Kotliček, ki je pri klasičnih pločevinast, je odslej plastičen. Ne rjavi, bolj vzdržljiv je, sodobnejši itd. »Moramo iti v korak s svetovnimi dosežki, če hočemo uspevati,« pravi v. d. pomočnika direktorja Franc Selan.

Tudi klasični bojlerji bodo spremenjeni. Cink je tam izgubil bitko s plastiko. Notranji del bodo poslej plastificirali in tako bo stara cinkarna, ki je kamen spotike zaradi onesnaževanja okolja, izginila. Zgradili bodo nov del tovarne, kar bo veljalo 13 milijonov, bo pa potem boljša kvaliteta izdelkov in okolje bo zaščiteno.

Tiki torej ni več pod vprašajem, ampak drugi v Evropi!

Milovan Dimitrić

Preizkus novega plinskega aparata po licenci Junkers